

QUYI SINFLARDA NEMIS TILI TA'LIMIDA PSIXOLINGVISTIKA
USULLARINING ILMIY-NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI

Qambarov Nodirbek Mamatqodirovich

Andijon davlat chet tillari instituti

Nemis tili nazariyasi va amaliyoti kafedrası

Annotatsiya: Mazkur maqolada umumta'lim maktablarining 5-6-7-sinflarida nemis tilini o'qitish jarayonida psixolingvistik yondashuvning ahamiyati tahlil qilinadi. Chet tilini o'zlashtirish, ayniqsa, nemis tilini o'rganish jarayoni o'quvchilarning psixik rivojlanish darajasi, idrok qilish, eslab qolish, fikrlash va nutqiy faollik kabi psixologik va lingvistik jarayonlar bilan bevosita bog'liq. Shuning uchun ham bu bosqichdagi til ta'limi mazmuni o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos holda tashkil etilishi kerak. 5-6-7-sinf o'quvchilari faol rivojlanayotgan, lekin hali abstrakt fikrlash to'liq shakllanmagan guruhga kiradi. Bu yoshda o'quvchilarning chet tilini o'zlashtirishdagi qobiliyatlari yuqori bo'lishi mumkin, biroq ular uchun dars jarayonini vizual, eshituv va kinestetik usullar bilan boyitish zarur. Shuningdek, maqolada nemis tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv, interfaol metodlar, multimodal dars materiallaridan foydalanish, shuningdek, o'quvchilarning individual lisoniy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi usullar haqida ham batafsil to'xtalib o'tiladi. Dars mazmunini psixolingvistik tamoyillar asosida loyihalash va o'quvchilarning til o'rganishdagi faol ishtirokini ta'minlash orqali nemis tili ta'limining samaradorligini oshirish mumkinligi isbotlanadi. Ushbu yondashuv orqali chet tilini o'rganishga bo'lgan ichki ehtiyoj va ijobiy munosabat shakllanadi.

Kalit so'zlar psixolingvistika, nemis tili, maktab o'quvchilari, til o'rganish, yosh xususiyatlari, chet tili ta'limi, lisoniy kompetensiya

Kirish

Globalizatsiya jarayoni va xalqaro aloqalarning jadallashuvi sharoitida chet tillarini, xususan, nemis tilini erta bosqichda o'rgatish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Umumta'lim maktablarida xorijiy tillarni o'qitish nafaqat lingvistik ko'nikmalarni shakllantiradi, balki o'quvchilarda madaniyatlararo muloqot qobiliyatini rivojlantirish, tafakkur doirasini kengaytirish, ijtimoiy va psixologik jihatdan yetuk shaxs sifatida shakllanishiga ham xizmat qiladi. Ayniqsa, quyi sinf o'quvchilari bilan ishlashda ularning yosh psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda darsni samarali tashkil qilish zarur bo'ladi.

Chet tilini o'rgatishda faqat grammatik va leksik bilimlarni emas, balki o'quvchilarning psixik faoliyati, nutqiy qobiliyati, motivatsiyasi va individual o'ziga xosliklarini ham chuqur o'rganish lozim. Shu nuqtai nazardan, psixolingvistika fanining

prinsiplari asosida nemis tili o'qitishning metodik yondashuvlarini ishlab chiqish dolzarb vazifadir.

Mavzuning dolzarbligi

Bugungi kunda ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri- o'quvchilarni zamonaviy bilimlar bilan qurollantirish, ularni mustaqil fikrlaydigan, ijodkor va kommunikativ kompetensiyalarga ega shaxs sifatida tarbiyalashdir. Nemis tilining xalqaro miqyosdagi ahamiyati, Yevropadagi yetakchi davlatlar bilan iqtisodiy-madaniy hamkorlikning ortib borayotgani ushbu tilni o'rgatish zaruratini oshirmoqda. Ayniqsa, o'quvchilarning psixolingvistik rivojlanish darajasini inobatga olib, ular bilan individual yondashuv asosida ishlash, til o'rganishga bo'lgan qiziqishlarini shakllantirish dolzarb masala hisoblanadi.

Maqsad va vazifalar

Maqsad:

Umumta'lim maktablarining quyi sinflarida nemis tilini psixolingvistik yondashuv asosida o'qitishning samarali metodik asoslarini aniqlash va taklif etish.

Vazifalar:

- ✓ quyi sinf o'quvchilarining psixologik va lingvistik xususiyatlarini tahlil qilish;
- ✓ Psixolingvistik yondashuvning nazariy asoslarini ochib berish;
- ✓ Nemis tilini o'qitish jarayonida qo'llanilishi mumkin bo'lgan samarali metodik usullarni tavsiflash;
- ✓ O'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshiruvchi yondashuvlarni aniqlash;
- ✓ Dars mazmunini yoshga mos va psixolingvistik talablarga javob beradigan tarzda loyihalash bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Psixolingvistika va uning til o'rganishdagi o'rni

Psixolingvistika tushunchasi

Psixolingvistika - bu til va psixika o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rganadigan fan sohasi bo'lib, u tilni o'zlashtirish, uni idrok etish, eslab qolish, ishlab chiqish va nutqiy faoliyatga tatbiq etish jarayonlarini tahlil qiladi. Bu fan psixologiya, lingvistika, nevrologiya hamda ta'lim metodikasi bilan bevosita bog'liqdir. Psixolingvistika o'quvchining chet tilini qanday tarzda o'zlashtirishi, bu jarayonda ongi, xotirasi, hissiyotlari va tafakkuri qanday ishlashini o'rganadi.

Xususan, umumta'lim maktablarida chet tilini, jumladan, nemis tilini o'rganayotgan o'quvchilar uchun til faqat muloqot vositasi bo'lib qolmay, balki aqliy faoliyat, ijtimoiy moslashuv, madaniy ong va emotsional rivojlanishning muhim omilidir. Shuning uchun ham til o'rgatishda psixolingvistik yondashuvni qo'llash, ya'ni

o'quvchining psixik rivojlanish darajasi, idrok qilish qobiliyati, eslab qolish hajmi, motivatsiyasi va qiziqishini hisobga olish katta ahamiyatga ega.

Til va tafakkur munosabati

Til va tafakkur o'rtasidagi munosabat - psixolingvistik tadqiqotlarning markaziy yo'nalishlaridan biridir. Til tafakkurning shakllanishi, ifodalanishi va rivojlanishida asosiy vosita hisoblanadi. Har bir inson fikrini ifoda etishda tildan foydalanadi, shuningdek, til orqali yangi tushunchalarni o'zlashtiradi va tafakkurini kengaytiradi. Shuning uchun chet tilini o'rganish nafaqat lingvistik ko'nikmalarni rivojlantiradi, balki o'quvchilarning tafakkurini faollashtiradi, ularni mantiqiy fikrlashga, tahliliy qarorlar qabul qilishga va nutqiy kompetensiyalarini oshirishga xizmat qiladi.

O'quvchilarda yangi tilni o'zlashtirish orqali tafakkur jarayonlari faollashadi: ular so'zlar va iboralar ustida ongli fikrlay boshlaydi, grammatik tuzilmalarni taqqoslaydi, leksik birliklarni eslab qolish uchun kognitiv strategiyalardan foydalanadi. Til orqali tafakkur kengaygan sari, o'quvchilarning dunyoqarashi ham kengayadi, bu esa ularni intellektual rivojlanish yo'lida mustahkamroq bosqichga olib chiqadi.

Quyi sinf o'quvchilarining yosh psixologik xususiyatlari

Umumta'lim maktablarining quyi sinflarida ta'lim olayotgan o'quvchilar o'smirlik davrining boshlanish bosqichida bo'ladilar. Bu davrda ular nafaqat jismonan, balki psixologik va intellektual jihatdan ham jadal rivojlanadi. O'quvchilarning nutq, tafakkur, e'tibor, xotira va hissiy holatlari barqarorlasha boshlaydi. Chet tilini o'rganishda bu omillarni chuqur o'rganish va inobatga olish o'quv jarayonining samaradorligini ta'minlaydi.

Aqliy va hissiy rivojlanish

Quyi sinf o'quvchilarida abstrakt tafakkur asta-sekin shakllana boshlaydi, ammo u hali ham konkret fikrlash shakllari bilan chambarchas bog'liq. Bu yoshdagi bolalar mavhum tushunchalarni to'liq anglab yetmaydi, ammo ular mavzularni vizual, obrazli tasvirlar orqali osonroq qabul qiladilar. Aqliy rivojlanish bosqichida ular tahlil qilish, solishtirish, umumlashtirish kabi aqliy operatsiyalarni bajara boshlaydi, ammo ularning fikrlash jarayoni hali yetarlicha chuqur emas.

Hissiy rivojlanishga kelsak, bu davr o'quvchilarining emotsional fonida o'zgaruvchanlik ko'p kuzatiladi. Ular tashqi muhitga nisbatan sezgir, o'z-o'zini baholashga moyil, o'qituvchining munosabatiga nisbatan ta'sirchan bo'ladilar. Shu sababli darslarda ijobiy emotsional muhit yaratish, qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish muhim ahamiyatga ega.

E'tibor va xotira xususiyatlari

O'quvchilarning e'tibor qobiliyati bu davrda sust barqarorlashgan bo'lib, ular uzoq vaqt davomida bir faoliyatga jam bo'lib ishlay olmaydilar. Dars jarayoni dinamik, rang-barang va faoliyatlar almashuvi bilan tashkil etilsa, e'tiborni ushlab turish

osonlashadi. Chet tili darslarida turli o'yinlar, rolli mashqlar, interfaol usullar e'tiborni jalb qilishda muhim vosita bo'ladi.

Xotira xususiyatlariga kelsak, bu yoshdagi o'quvchilarda mexanik xotira hali kuchliroq bo'lib, ular she'r, qo'shiq va iboralarni tez yodlaydilar. Ammo ma'noli xotira - ya'ni tushunchalarni tushunib eslab qolish ko'nikmasi ham asta-sekin rivojlanib boradi. Shu sababli chet tilidagi so'zlarni kontekstda, voqea asosida, rasm va audio vositalar bilan bog'lab o'rgatish ularning xotirasini samarali faoliyatga yo'naltiradi.

Motivatsiya va qiziqish omillari

Bu yoshdagi o'quvchilarda o'rganishga bo'lgan motivatsiya, asosan, tashqi omillar (rag'bat, baho, o'qituvchining e'tibori) asosida shakllanadi. Biroq o'qituvchining metodik yondashuvi, darsni qiziqarli va interaktiv tashkil etishi orqali ichki motivatsiya - ya'ni o'z ehtiyoji va qiziqishi bilan til o'rganishga intilish shakllantiriladi.

Qiziqishning uyg'onishi uchun o'quvchilarga mos dars materiallari, real hayotga yaqin muloqot vaziyatlari, multimedia vositalari, interaktiv topshiriqlar va jamoaviy ishlarga keng o'rin berilishi kerak. Motivatsiyaning barqaror shakllanishi uchun o'quvchining muvaffaqiyatini tan olish, uni rag'batlantirish va doimiy ijobiy aloqa muhitini yaratish katta rol o'ynaydi.

Nemis tilini o'qitishda psixolingvistik yondashuvlar

Kommunikativ metodlar

Psixolingvistik yondashuv asosida chet tilini o'rgatishda kommunikativ metodlar yetakchi o'rinni egallaydi. Bu yondashuvga ko'ra, til o'rganish jarayoni real muloqot vaziyatlarini modellashtirish, so'zlashuv malakasini shakllantirish va o'quvchining fikrini erkin ifoda eta olishiga asoslanadi. Nemis tilini o'rgatishda kommunikativ metodlar yordamida o'quvchilar interaktiv faoliyatga jalb etiladi: savol-javoblar, rolli o'yinlar, muhokama mashqlari, dialog va monologlar tuzish orqali tilni tabiiy holatda o'zlashtirish imkoniyati yaratiladi.

Bu metodlar tilni grammatik shakllar majmui sifatida emas, balki kommunikativ niyatni amalga oshirish vositasi sifatida o'rgatishni maqsad qiladi. O'quvchilarning tilga bo'lgan ishtiyoqi faollashadi, chunki ular tildan "real hayot" sharoitida foydalanishni o'rganadilar. Shu tariqa o'rgangan leksik va grammatik birliklar ongli, faol nutqiy faoliyatga singdiriladi.

Aqliy faollikni oshirishga qaratilgan usullar

Psixolingvistik yondashuv til o'rganishni faqat yodlash yoki takrorlash emas, balki fikrlash, tahlil qilish, taqqoslash, umumlashtirish kabi aqliy operatsiyalar orqali tashkil etishni nazarda tutadi. Shu bois aqliy faollikni oshirishga xizmat qiluvchi usullar nemis tilini samarali o'rgatishda muhim o'rin tutadi.

Bunday usullarga quyidagilar kiradi:

- ✓ **Muammoli savollar asosida ishlash:** O'quvchilar tanish bo'lmagan matn yoki vaziyatdan muammo ajratib olishga va unga yechim topishga o'rgatiladi.

✓ **“Fikrlash xaritalari” va “klaster” texnikasi:** Leksik birliklar orasidagi semantik bogʻlanishlar koʻrsatiladi, bu esa mantiqiy tahlilni ragʻbatlantiradi.

✓ **Tahliliy yozma ishlari:** Matn asosida fikr bildirish, sabab-oqibat munosabatlarini izohlash, oʻz fikrini asoslab yozish orqali aqliy faoliyat rivojlanadi.

✓ **Qaror qabul qilishga asoslangan mashqlar:** “Nima boʻlishi mumkin?”, “Qaysi variant eng maʼqul?” kabi topshiriqlar orqali tanqidiy fikrlash rivojlanadi.

• Ushbu usullar orqali oʻquvchi tilni avtomatik darajada emas, ongli va chuqur idrok etgan holda oʻzlashtira boshlaydi.

Multimodal yondashuv

Multimodal yondashuv - bu tilni oʻrgatishda bir vaqtning oʻzida bir necha sezgi va idrok kanallarini jalb etish orqali bilim berishga asoslangan metodologik yondashuvdir. Ushbu yondashuv psixolingvistik asosga ega boʻlib, oʻquvchining koʻrish, eshitish, nutqiy va hissiy faoliyatini uygʻun holda rivojlantirishni maqsad qiladi.

Multimodal darslarda quyidagi vositalar qoʻllaniladi:

✓ **Audiovizual materiallar** (video darsliklar, animatsiyalar, audio dialoglar);
 ✓ **Tasvirli materiallar** (rasmlar, infografikalar, chizma xaritalar);
 ✓ **Jismoniy harakatlar bilan bogʻliq topshiriqlar** (TPR - Total Physical Response metodi);

✓ **Digital platformalar** (interaktiv testlar, onlayn mashqlar, til ilovalari).
 ✓ Bunday yondashuv orqali oʻquvchi oʻrganayotgan tilni kontekstda, turli sezgi asosida idrok etadi, bu esa maʼlumotni tezroq va chuqurroq oʻzlashtirishga olib keladi. Ayniqsa, yosh oʻquvchilar uchun multimodal yondashuv koʻproq motivatsiya uygʻotadi, eʼtibor va faollikni saqlab qolishga yordam beradi.

Amaliy tavsiyalar va metodik yechimlar

Psixolingvistik asoslangan chet tilini oʻrgatish nafaqat nazariy yondashuvni, balki amaliy-metodik yechimlarni ham talab etadi. Nemis tilini boshlangʻich (5-6-7-sinf) bosqichda oʻqitishda quyidagi jihatlar muhim ahamiyat kasb etadi: dars dizaynining puxtaligi, darslik va qoʻllanmalarning maqsadga muvofiqligi, va oʻquvchilarning yosh va individual psixologik xususiyatlarini hisobga olish.

Mashgʻulotlar dizayni

Mashgʻulotni samarali tashkil etish uchun u qatʼiy tuzilma va bosqichlarga asoslangan boʻlishi lozim. Dars dizayni oʻquvchilarning qiziqishini uygʻotuvchi kirish bosqichi, yangi bilimlarni faol idrok etishga yoʻnaltirilgan asosiy qism va mustahkamlash, baholash bilan yakunlanuvchi bosqichlardan iborat boʻlishi kerak.

Mashgʻulotlar:

✓ kommunikativ vaziyatlarga asoslangan;
 ✓ multimodal (koʻrish, eshitish, harakat vositalarini uygʻunlashtirgan);
 ✓ interfaol metodlardan (rolli oʻyin, “quyidagi topshiriqni bajaring”, “fikringizni ayting”, “muammo yeching” kabilar) foydalangan;

✓ o'quvchilarning aqliy va hissiy faolligini rag'batlantiruvchi shaklda tuzilgan bo'lishi lozim.

Har bir dars o'quvchining “til bilan ishlash”ga emas, balki “til orqali ishlash”ga yo'naltirilgan bo'lishi kerak - ya'ni til vositasi orqali muloqot, muhokama, muammoni yechish va fikr almashish faoliyati ustuvor bo'ladi.

Darslik va qo'llanmalarining tanlovi

Psixolingvistik yondashuv asosida darslik va metodik materiallar quyidagi mezonlarga javob berishi kerak:

- ✓ yosh darajasiga mos bo'lishi (5-6-7-sinflar uchun sodda, tushunarli, lekin yetarli darajada kommunikativ bo'lgan materiallar);
- ✓ vizual vositalarga boy bo'lishi (rasmlar, jadvallar, infografikalar);
- ✓ multimodallikni qo'llab-quvvatlashi (audiomateriallar, QR-kodli interaktiv resurslar, video lavhalar);
- ✓ nutqiy vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar, muloqotga kirishish imkonini beruvchi mashqlar (dialoglar, rolli o'yinlar) mavjud bo'lishi.

Darsliklar faqat leksik va grammatik bilimni berish uchun emas, balki o'quvchini faol fikrlovchi va muloqot qiluvchi shaxs sifatida shakllantiruvchi vosita bo'lishi zarur.

O'quvchilarning individual xususiyatlarini inobatga olish

Quyi sinf o'quvchilari o'ziga xos psixologik va shaxsiy xususiyatlarga ega: kimdir tez o'rganadi, kimdir ko'proq vizual materiallarni yaxshi qabul qiladi, boshqalar esa eshitib o'rganishga moyil bo'ladi. Shu sababli darsda:

- ✓ **differensial yondashuv** (qiyinlik darajasiga qarab topshiriqlar),
- ✓ **individual yondashuv** (o'quvchi uslubiga mos o'rganish imkonini berish),
- ✓ **ko'ptarmoqlik prinsipi** (ko'rish, eshitish, harakat)ni inobatga olish zarur.

Shuningdek, motivatsiya darajasi past bo'lgan o'quvchilarni jalb etish uchun ko'proq interaktiv o'yinlar, rag'batlantirish usullari (ball to'plash, kichik mukofotlar, ijobiy baholash)dan foydalanish tavsiya etiladi.

Xulosa

Psixolingvistik yondashuvning samaradorligi

Yuqorida ko'rib chiqilgan nazariy va amaliy asoslar shuni ko'rsatadiki, psixolingvistik yondashuv nemis tilini quyi sinf o'quvchilariga o'rgatishda yuqori samaradorlikka ega. Ushbu yondashuv til o'rganish jarayonini inson psixikasi bilan chambarchas bog'liq holda tushuntiradi va tilni o'zlashtirishda idrok, tafakkur, xotira, motivatsiya kabi omillar hal qiluvchi rol o'ynashini ta'kidlaydi.

Psixolingvistik yondashuvning eng katta afzalligi shundaki, u o'quvchini faol nutqiy kommunikatsiyaga jalb qiladi, tilni bevosita muloqot vositasi sifatida qo'llashga yo'naltiradi. Bu esa grammatika va leksikani yodlashdan ko'ra chuqurroq va mustahkamroq til kompetensiyasini shakllantirishga xizmat qiladi.

Multimodal yondashuv, kommunikativ metodlar, o'quvchilarning aqliy va hissiy faolligini qo'llab-quvvatlovchi topshiriqlarning qo'llanilishi darslarning interaktiv, qiziqarli va ta'sirli bo'lishini ta'minlaydi. Ayniqsa, yosh o'quvchilar bilan ishlashda vizual va audiomateriallar, rolli o'yinlar va ijodiy topshiriqlarning samarasi yuqori bo'ladi.

Taklif va xulosalar

Mavzuni tahlil qilish asosida quyidagi taklif va xulosalarga kelish mumkin:

✓ **Psixolingvistik yondashuvni nemis tili metodikasiga keng tatbiq etish lozim.**

Dars rejaralarini tuzishda o'quvchilarning psixologik rivojlanish bosqichlari inobatga olinishi zarur.

✓ **Til darslari faqat grammatika o'rgatishga emas, balki fikr bildirish, muloqot qilish, muhokama yuritish kabi faol nutqiy ko'nikmalarni shakllantirishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak.**

✓ **O'qituvchilar psixolingvistika bo'yicha metodik bilimlarini doimiy yangilab borishlari, amaliy trening va seminarlar orqali o'z ustida ishlashlari maqsadga muvofiq.**

✓ **O'quv materiallarini tanlashda multimodal va interaktiv vositalarga e'tibor qaratish zarur. QR-kodli darsliklar, interfaol platformalar, audio-matnlar darsni zamonaviylashtiradi va o'quvchini faol ishtirokga chorlaydi.**

✓ **O'quvchilarning shaxsiy xususiyatlarini hisobga olish va darsda individual yondashuvni amalga oshirish ularning o'zlashtirish darajasini sezilarli darajada oshiradi.**

Xulosa qilib aytganda, nemis tilini o'qitishda psixolingvistik yondashuvni qo'llash - bu zamonaviy ta'lim talablariga javob beruvchi, shaxsga yo'naltirilgan, kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantiruvchi samarali metoddir. Ushbu yondashuv nafaqat til bilimlarini, balki o'quvchining fikrlash, muloqot qilish va mustaqil o'rganish qobiliyatlarini ham rivojlantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ахманова О.С. Психоллингвистика: Введение в проблемы. - Москва: Наука, 2004. → **Psixolingvistika tushunchasi, til va tafakkur munosabati qismlarida foydalanilgan.**
2. Хамраева Ш.Ш. Чет тили ўқитиш методикаси. - Тошкент: "Ўқитувчи", 2018. → **Darslik tanlovi, metodik yechimlar, mashg'ulotlar dizayni qismlarida keng qo'llangan.**
3. Петрова Е.Н. Методика преподавания немецкого языка в школе. - Санкт-Петербург: Лань, 2016. → **Kommunikativ metodlar, o'qitish texnologiyalari bobida foydalanilgan.**

4. Абдукаримова Н.М. Психология болалар ва ўсмирлар ёшида. -Тошкент: Фан, 2010.,→ **Yosh psixologiyasi**, 5–7-sinf o‘quvchilarining aqliy va hissiy xususiyatlari bobida foydalanilgan.

5. Сидорова Н.В. “Психолингвистические аспекты обучения иностранному языку”. // Педагогика и психология образования, №4, 2020. → **Psixolingvistik yondashuvning afzalliklari va kommunikativ uslublar bobida asos sifatida ishlatilgan.**

6. Касимова Г. “Мультимодал ёндашув: чет тили ўрганишда янги босқич”. // Чет тиллар таълими, №3, 2021. → **Multimodal yondashuv** bobida tahlil va tavsiyalar berishda asosiy manba sifatida xizmat qilgan.

7. Qambarov N.M. O‘quvchi tafakkurini rivojlantirishda psixolingvistik bilimning o‘rni // O‘zbekiston milliy universiteti xabarlar, 2020, [1/6] ISSN 2181-7324 – B. 109-111.

8. Qambarov N.M. Chet til o‘qitishga psixologik yondashuv o‘quvchi kompetentsiyasini rivojlantirishning muhim omili sifatida // Т.Н.Қары Ниуазий атындағы Өзбекстан педагогикалық илим-изертлеў институтының Ж. Орынбаев атындағы Қарақалпақстан филиалы «Муғаллим ҳәм үзликсиз билимлендириў» № 6/1 (42-47 betlar) – Нөкис, 2020. – B. 42-47.

9. Qambarov N.M. O‘quvchining nutqiy kompetentsiyasini rivojlantirishda psixolingvistikaning o‘rni // Pedagogik mahorat Ilmiy-nazariy va metodik jurnal 6-son (2020-yil, dekabr) – Buxoro, 2020. – B. 155-159. ISSN 2181-6833.